

mellett s ez a határozat még a teljes ülés elé is kerül, — de így is szomorúan jellemző ez a határozat. A tételes jog az uralkodó osztályok hatalmának, erejének szabályokba foglalt szentesítése. Ez a hatalom erőszakból származott, erőszakon alapszik ma is, a jog hivatásos művelői tehát állást foglalnak az erőszak nélkül fönn nem tartható mai jogrend legvégső biztosítéka: a törvényes gyilkosság mellett.

Nincs arra szükség hogy most elismételgessük a halálbüntetés ellen fölhozható érveket. A bécsi jogászyülés szónokai is figyelembe vették, hogy ezek szinte már közhelyek s a halálbüntetés föntartása melletti határozati javaslat előadója, Kohl berlini egyetemi tanár is kizárólag azzal indokolja ezt, hogy ez *megfelel a nép jogi meggyőződésének*, amelyet a törvényhozás nem hagyhat figyelmen kívül. A tanár ur odavetette, hogy ő a nép ezen jogi meggyőződését „vizsgálat, tudakozódás és tapasztalat” alapján állapította meg, de teljesen adós maradt azokkal a *tényekkel*, amiket ő megvizsgált és megtapasztalt volna. Ha csak ilyen ténynek nem tekintjük azt a másik jogtudósból vett idézetet, amely szerint fölháborító gondolat, hogy Lucchenit, Erzsébet királyné gyilkosát nem lehetett kivégezni.

A „nép” jogi meggyőződésének bizonyára nem felel meg ez a megkülönböztetett fölháborodás, mert a nép egész bizonyosan legalább is úgy fölháborodik egy saját magafajtájú szegény öregasszony legyilkolásán, mintha egy koronás öregasszonyt sujt ez a véres végzet.

De ez a kifakadás elárulja a hóhér life-ránsainak igazi indokait. Amint a királyt földi istenként imádó lojalitás ezt az egy embert és hozzátartozóit megkülönbözteti a többi halandótól, amint felelősségmentesnek és ugyanakkor szentnek és sérthetetlennek hirdeti, úgy az ellenük elkövetett bűncselekményre föntartja a legsúlyosabb megtorlást: a halálbüntetést. Ezért mondják és mondták most is, hogy *vannak oly rettenetes bűncselekmények, amelyeknek nem lehet enyhébb büntetésük a halálnál*. Pedig ha a bűncselekmények között azoknak belső indító-

HÍREK

ooo

A telefon csődje.

❖
Mi lesz, ha — Kettő lesz a központ Budapesten?

Néhány hét óta megint mindenki *arról* beszél, *amivel* — sajnos — csak igen ritkán beszélhet: a telefonról. Ez az ördögös masina, amely mindenütt a világon arra való, hogy az életet kényelmesebbé, a munkát simábbá és az érintkezést könnyebbé tegye, Magyarországon egyenest az idegek meggyilkolására szolgál. Mintha a budapesti telefon egy láthatatlan fogorvosnak az irtózatos furógépe volna, amely egyszerre roncsolja agyon milliónyi embernek a legérzőbb idegszárait.

És, sajátságos, az emberek szinte belenyugodtak ebbe a lehetetlen állapotba. Mert a telefon vezetősége — és ez a leginkább vérlázító — elhitette a közönséggel, hogy ezen az arepirító helyzetben nem lehet változtatni. Ez az a bizonyos átok, amely együtt jár a kultura terjedésével. Aki félévvel vagy háromnegyed évvel ezelőtt rendelt telefon készüléket és nem kapott, csak maradjon szépen nyugodtan, csak ne hagyja magát megkerülgetni a gutaütéstől, hanem törődjön bele a helyzetbe, mert segíteni amugy sem lehet. Rettenetesen sok a jelentkező, aki mind telefont akar és fizikai lehetetlenség mindet kiszolgálni.

Hát, enyhén szólva, ez hazugság. Budapesten — hála az előfizetési díj hallatlan magasságának — csigalassusággal halad fölfelé a telefon-előfizetők száma. A magyar fővárosban összesen tizennyolcezer telefon-előfizető van, az évi szaporodás legfőljebb 2500. Ezzel szemközt az ázsiai Japánban évenként huszonötezer új telefon-apparátust szerelnek föl és a nagy nyugati városokban százezernyi és még nagyobb a telefon-előfizetők száma. Tudvalévő, hogy Párisban harmadéve porig égett az egész telefon-központ és mégis, néhány hét mulva már rendben volt az egész hálózat. A magyarázat belefér egy kurta mondatba: a külföldön hozzáértők vezetik a telefon-ügyet, ezen a magyarnak és országnak nevezett területen pedig olyanok, akiknek sejtésük sincs a telefon jelentőségéről és műszaki titkairól. Amint hát ez nálunk már csak így természetes.

A pestieknek azonban volt eddig egy reménységük, amelynek teljesedését bizakodva várták. Mindenki áhitattal nézett arra a tejszinhabos, vörös téglapalotára, amely már évek óta épül a VIII., Mária Terézia-téren és amelyben az új, a második telefon-központot fogják elhelyezni. No, csak legyen meg ez az új központ, nyalták a szájukat előre a telefonozók, akik eddig vitustáncot lejtettek, amíg sikerült megtudniok, hogy 77—44 mással beszél, amikor ők 44—77-et kértek. Ha meglesz az új központ — élveztek előre — az ember csak leemeli a kagylót és mindössze tizenöt-harmincszor megbizserégteti a kis nikkelfogást és alig egy-két negyedóra alatt már beszélhet is. Micsoda élet lesz az!

Nos, hát ne tessék előre örülni. Az új telefon-központ is meg fogja csinálni a közönséget, amint ebben a városban és ebben az országban mindenki megcsalja a közönséget, még maga a közönség is önmagát, azzal, hogy ezer csalódás, kijátszatás után is még mindig tud hinni és jót várni. Az új központ, amely harmadik éve épül, a hozzá nem értésnek, a kontár pazarlásnak olyan döbbenetes példája, hogy szinte jó volna el sem hinni. A számokkal lehet megtéveszteni, de a számokat megcsalni nem lehet és a számok arra figyelmeztetnek, hogy az új központ felszerelése nem szünteti meg a telefon bajokat, hanem ellenkezően, *a második telefon-központ elkészülése a budapesti telefon csődjét fogja meghozni.*

Az új központ 14.000 előfizető kiszolgálására épül. A régi központnak ma tizenhatezer előfizetője van, de csak tizenhatezerre van berendezve és éppen a tulságos zsufoltsága az okozója, hogy olyan gyalázatosan működik, legföljebb 15.000 előfizetővel szabad megterhelni. Most már a helyzet a következőképpen alakul. Az új központnak át kell vennie 3000 régi előfizetőt; át kell venni mintegy 3000 új előfizetőt, aki eddig nem kapott apparátust; át kell vennie továbbá 5000 előfizetőt, aki a most következő két év alatt fog jelentkezni, mert ennyi az előfizető átlagos szaporodása. Vagyis, amikor az új központ dolgozni kezd, az első napon lesz $3000+3000+5000$ = tizenegyezer előfizetője.

Most már nyilvánvaló, mi fog történni. A második telefon-központ — tegyük föl a legjobb esetet — 1914 januárjában megnyílik 11.000 előfizetővel. Képes lesz kiszolgálni 14.000 előfizetőt, tehát egy év alatt, 1915 januárjáig be fog telni és *azontul ismét senki sem kaphat Budapesten új telefontszámot.*

Ez azonban csak a kisebbik baj volna. Végtere is az a fontos, hogy akiknek már van, illetve az új központ működésekor lesz telefonjuk, azokat tisztességesen kiszolgálják. Hát éppen ez az, amiről szó sem lehet. Most, a telefon vezetősége hivatalos statisztikájában azt vallja, hogy a kért kapcsolások husz százalékát nem tudja elvégezni a központ. Már ez is óriási arányszám, amely azonban még szörnyűbbre dagad majd a második központ elkészülésekor. És az egész kérdésben ez a legvégetesebb.

Amint említettük, a már meglévő, mondjuk A központ el fog látni 15.000, a most épülő B központ 14.000 előfizetőt. Mindegyiknek külön lajstroma, *egynél* kezdődő új számozása lesz. Hívni minden állomásról egyformán lehet majd mind a két központhoz tartozó előfizetőt, de ha valaki olyan számot *kér*, amely a másik központ kerületébe tartozik, akkor ezt a kívánást az egyik központ átutalja a másik központhoz. Például: Nagy Pál, aki az A központ kerületébe tartozik, leemeli a kagylót. Jelentzik az A központ. Most már Nagy Pál kér egy számot, amely a B központ kerületébe tartozik. És ekkor az A központ kezelője *átutalja* ezt a kérést a B központhoz, amely ezután elvégzi a szükséges kapcsolást.

Aki nem ért hozzá, az is látja, hogy ez a bonyodalom óriási mértékben szaporítja a központok személyzetének a munkáját. Ezt persze kikerülni nem lehet ott, ahol több központra van szükség. Igen egyszerű módon lehet azonban meggátolni azt, hogy rettenetes zavar és tulságosan sok meddő hívás ne történjék. Ez a mód pedig az, ha minden kezelőnőre csak annyi munkát rónak, amennyit elvégezni képes. Az új központ teljesítőképessége 14.000 előfizetőig terjed, **Annai munkaasztal van, hogy a**

kezelőnők ennyi előfizetőt tudnának kiszolgálni, ha nem volna még egy központ, amelyhez a hívások bizonyos százalékát továbbítani kell. Ez pedig ötven százalékkal emeli a kezelőnők munkáját. Minthogy a 14.000 előfizető kiszolgálása már a maximum, ezt az újabb ötven százaléknyi munkát a kezelőnők nem tudják elvégezni, vagyis remény van arra, hogy amikor mindkét központ működni fog, a megtagadott kapcsolások mai bevallott husz százaléka esetleg *ötven százalékra fog nőni és ezzel bekövetkezik a budapesti telefon csődje.*

És ez nem agyrem, ez a számok csalhatatlan logikája, amelyet még tagadni sem lehet. Ime, egy száraznak látszó, de végtelenül érdekes számítás, amely egymagában tökéletes bizonyíték.

B központ 14.000 előfizetőt tud kiszolgálni, ez számokban kifejezve 100 százalék. Jogos a föltevés, hogy a 14.000 előfizető közül a fele olyan számot kér, amely a B központ kerületébe tartozik. Ez az egyszerű kapcsolat a teljesíthető munka fele, vagyis 50 százalék. De jogos az a föltevés is, hogy a további 7000 előfizető olyan számot kér, amely az A központ rajonjába tartozik. Eme hívások továbbítása volna a teljesíthető munka másik fele, vagyis a második 50 százalék. Amde ott van az A központ is, amelynek 15.000 előfizetője közül 7500 szintén a B központhoz tartozó számok iránt érdeklődik, ezt is a B központ kezelőnőinek kell elintéznük, ez tehát újabb 50 százalék munka, amelyet már csak *overworking*, túlmunka segítségével tudnának elvégezni a szerencsétlen rabszolganők. Minthogy azonban a maximumon fölül már nem képzelhető *overworking* sem, előre látható, hogy a két központ működésének idejében *negyven—ötven százalék lesz a meddő hívások száma és ezzel — imételjük — elkövetkezik a budapesti telefon csődje.*

✱

Ninesenek mindenütt ilyen rettenetes bajok a telefonkapcsolásban. Londonban a minap kiszámították a telefonkapcsolás átlagos gyorsaságát; hat hónapon át ötvenezer kapcsolásnak az idejét jegyezték föl és megállapították, hogy a telefon-előfizető jelentkezésétől kezdve a központ válaszáig átlag 5.1 másodperc volt szükséges. A kívánt számmal való összeköttetés (megint a jelentkezés pillanatától) átlag 28.6 másodpercig tartott. Ez mindenesetre elismerésre méltó rekord, ám Amerika megmutatta, hogy e téren is különb dolgot tud produkálni. *Chicágóban* például szintén számítások alapján megállapították, hogy a jelentkezéstől a központ válaszáig átlag 3.1 másodperc telik, az egész összeköttetésre pedig 25.4 másodperc szükséges. Ezt a megállapítást a chicágói telefontársaság 55.262 főlhívás alapján végezte.

♥♥♥

— **Az aeroplán négy halottja.** A Münchenből nem messze levő oberwiesenthaler röpülőtéren pénteken halálos szerencsétlenség történt. Steger hadnagy katonai aviatikus reggel nyolcadfél órakor fölszállt és gépével nagy magasságból lezuhant. A hadnagy, aki súlyos sérüléseket szenvedett, még a délelőtt folyamán meghalt. — Londonból táviratozzák nekünk, hogy a lapok jelentése szerint Stevenage közelében 80 méter magasságban egy katonai biplán lezuhant. *Härman*: a pilóta és utasai: Hamilton kapitány és Steward hadnagy *meghaltak.*

— **Az örkényi léghajószerencsétlenség** harmadik áldozatát a legszorgosabb keresés ellenére sem sikerült eddig megtalálni. Az a katonai különítmény, amelyiket a szerencsétlenül járt tüzer fölkutatására küldöttek ki, eredménytelenül tért vissza. A tudakozóást az is nagyon meglepettette, hogy az örkényi telefont a vihar megrongálta. A kutatást természetesen folytatják.

— **Egy legénnyel kevesebb...** Bécsi jelentés szerint a „Zrinyi” csatahajón Pintér István harmadosztályu matrózt, amikor a kazánházban dolgozott, elkapta a fölvonó. A matróz olyan súlyosan sebesült meg, hogy belehalt sérülésébe. Szigorú vizsgálatot indítottak annak megállapítására, hogy terhel-e valakit felelősség Pintér haláláért. Lesz-e eredménye a szigorú vizsgálatnak?

— **Tűz volt pénteken délelőtt a VIII., Baross-utca 96. alatt** lévő Wellisch-féle faterpen, a tüzoltók néhány perc alatt eloltották a tüzet; a kár vagy ötszáz korona. — Pénteken reggel Újpesten a Tavasz-utca 42. számú ház teteje kigyulladt és leégett; a tüzet az újpesti tüzoltók oltották el.